

Lucemburkové, rodokmen

ku. 1310 sňatkem Jana Lucemburského s Eliškou Přemyslovnou získali korunu v Čechách, aniž zprvu sami docenili její význam (nutné prostřednictví Petra z Aspelty, býv. kancléře Václava II.). Po smrti císaře Jindřicha v Pise se Čechy staly járem jejich rodových držav, zároveň král Jan rozšiřoval vlastní Lucembursko, které Karel IV. povýšil na vévodství. Ještě za Janova života získal Karel IV. římskoněm. korunu a nechal se také korunovat na krále italského a arelatského. Sekundogenitura byly podřízeny lenní svrchovanosti čes. králů. Bratr Karla IV. Jan Jindřich po neúspěchu v Tyrolsku (Markéta Maultasch) obdržel Moravu, Václav († 1406) Lucembursko (získal také vlastní vládu v Brabantsku). Braniborské markrabství, rovněž spojené lenním svazkem s č. korunou, udělil Karel IV. Václavovi, Zikmundovi a Joštovi, V další generaci byl hlavou rodu Václav IV. a držel obě hl. koruny; římskoněm. a č., jeho nejmladší bratr Jan měl malé

Zhořelecko. Moravu ovládl na úkor svých bratrů Jana Soběslava a Prokopa Jošt. Zikmund nastoupil 1387 na uherský trůn jako manžel Marie Anjouovské. Václavova autorita se však za sporů s arcibiskupem a panstvem záhy zhroutil, 1400 ztratil říms. korunu. Obnovou moci přimášel schopný Zikmund, ale celá stavba hegemonie rodové moci L. ve střed. Evropě byla podlomena husitskými válkami. 1437 vymřeli L. Zikmundem Lucemburským po meči (zanechal tři dcery).

Lucemburkové → str. 524–525

Lucena [luséna], m. v již. Šp. jihových. od Córdoby, 27 000 obyv. Zeměděl. středisko, zvl. výr. olivového oleje a keramiky.

Lucera [lučéra], jihoit. m. severozáp. od m. Foggia v Apulii, 33 000 obyv. Bisk., katedrála (14. st.), zámeček Friedricha (Federico) II. Prům. kožeděl., keramický, výr. oliv. oleje. Vých. od L. říms. amfiteátr.

lucerka → lucina

lucerna [lat.], 1. svítlna, obv. za-

sklená; 2. arch. a) otvor v klenbě n. vlcový nástavec s okny a vlastní kupolí, kt. je umístěn nad vrcholem kupole a osvětluje ji; b) menší světlík; c) volný prostor mezi rameny schodiště (tzv. zrcadlo); 3. u koni podlouhlá lysina na čele a hřetu nosní kosti.

Lucia de Monte, zbožná pastýřka a poustevnice, * v 11. st. Skotsko, † 19. 9. 1090 Sampigny (Fr.); svátek 19. 9. **Lucií** Hanibal, chorvat. ren. básník, * asi 1485 Hvar, † 14. 12. 1553 tamtéž; lyrickoepická veršovaná skladba *Robinja* (Zajatkyňe, tiskem 1556, č. ukázka ve výb. *Dubrovnícká ren. poezie*, 1964); první pokus o chorvat. dr. světského obsahu.

lucida intervalla, med. jasné chvíle u duševně chorých, přechodný ústup chorobných příznaků.

Lucidář, střv. spis rozšířený v evr. lit.; soubor výkladů náb. a přírodověd., obv. formou dialogu Mistra se zvidavým Žákem čtenář získal vysvětlení víry a vědomostí o světě a poznání své doby. Nejst. č. l. z 15. st.

lucidita [-dy-, z lat. *luceo* – svítit, skví se, být jasný], 1. med. přechodný ústup chorobných příznaků poruchy vědomí projevující se jako vědomí, náhlé zjasnění vědomí, světlé okamžiky; zjišťuje se hl. v soudní psychiatrii k určování odpovědnosti při trestném činu n. platnosti právního jednání; 2. psychol. domnělá schopnost evidovat předměty či děje do budoucnosti n. minulosti prostřednictvím mimosmyslových kanálů; jasnovidnost, jasnovidectví.

lucidní [z lat. *lux* – světlo, záře], jasný, světlý; v psychol. se užívá v souvislosti se sny ve smyslu osvětlující, objasňující, vědomý.

Lucidor (vl. jm. *Johansson*), švéd. básník, * 18. 10. 1638 Stockholm, † 12. 8. 1674 tamtéž; švéd. „prokletý básník“, psal několika jaz. pijácké, pohřební a příležitostné bás., většinou s hud. doprovodem. Jeho dílo vyšlo posmrtně jako *Lucida intervalla* (Světlé chvíle klidu, 1685) a *Heliconis Blomster* (Květy z Helikonu, 1688).

Lucie, žen. jméno lat. původu od lat. *lux* – světlo. Sl. *Lucia*, *Luciána*, angl., lat., it. *Lucia*, fr. *Lucie*, *Lucienne*, šp. *Lucía*, něm. *Lucia*, *Lucie*, *Luzie*, rus. *Ljucija*, pol. *Lucja*, maď. *Lúcia*. Svátek 13. 12.

Lucie, kf. mučednice, † 304 (?) Syrakusy; na udání svého snoubence, za kt. se nechtěla provdat, popravěna jako kř.; svátek 13. 12.; ve střv. uváděna do souvislosti se zimním